ÇANAKKALE

17

YÜZÖLÇÜMÜ: 10.347 Km2.
NÜFUSU: 391.568.
İLÇELER: Ayvacık, Bayramiç, Biga, Bozcaada, Çan, Eceabat, Ezine, Gelibolu,. Gökçeada, Lapseki, Yenice.
KÖY SAYISI: 561.
DOKTOR SAYISI: 10 bin kişiye 2.4.
HASTANE YATAK SAYISI: 10 bin kişiye 12.8.
OKUR-YAZAR ORANI: % 70
OTOMATİK TELEFON KODU: 1961.

Doğa güzellikleri ile tarih zenginliğinin kucaklaştığı ilimiz

SADULLAH USUMI

DOĞA güzellikleri ile tarihî zenginliklerin kucaklaştığı bir kentimizdir Çanakkale...

Her köşesi tarih doludur... Kıyıları yalıyan Boğaz'ın masmavi dalgaları, yemyeşil tepelerden kopup gelen sert rüzgârlar yıllar önce biten bir savaşın zafer şarkılarını söyler sanki...

Çanakkale dünya savaş tarihine geçmiş bir kentimizdir. Çanakkale adı bir zaferin simgesidir âdeta... Topunun namlusu, süngüsünün ucu, yüreğinin inancı ve cesareti ile tarihe adını yazdıran Mehmetçiğin kahramanlıklarını yansıtan Çanakkale Savaşları bir zafer abidesi olarak kentin toprakları üzerinde yükselir.

Çanakkale tarihtir...
Çanakkale zaferin adıdır...
Çanakkale yenilmezliğin kendisidir...
.....

Adı nereden geliyor

Çanakkale ilinin ilk adının Troas olduğunu, Homeros'un İlyada adlı ünlü yapıtından öğreniyoruz.

Antik Çağ'da yöre, Hellespontos ya da Hellespont adıyla anılırdı. Mitolojiye göre Hellespont adı, Kral Athamus'un Boğazdan geçerken denize düşen kızı Helle'den gelmektedir. Bu ad, Doğu Roma İmparatorluğu yıkılana dek kullanılmıştır.

Daha sonraları Boğaz bölgesi Antik Çağ'da Avio ve Dardanlar zamanından Avrupalılar tarafından Dardanellos adları ile anılmıştır.

Çanakkale'nin bugünkü adı, Fatih tarafından Boğaz'ın Anadolu yakasında yaptırılan "Kale-i Sultaniye" surlarından gelmektedir. Fatih döneminde boğazın iki yakasında kaleler inşa edilmişti. Diğer adı Çanak Kalesi olan Kale-i Sultaniye'den kaynaklanarak çanak çömlek imâli çok yapılan bu yöreye Çanakkale adı verilmiştir.

Kent, Ege Denizi'ni, Marmara Denizi'ne bağlayan Çanakkale Boğazı'nın iki yakasında yer alır. Gelibolu Yarımadası ile Biga Yarımadası üzerindedir. Coğrafî yapısı nedeni ile önemli bir ulaşım merkezidir.

Çanakkale'de demiryolu şebekesi yoktur. Havaalanı olmasına karşın uçakların inişine elverişli bulunmadığı için uzun süreden beri kapalıdır. Ağırlık deniz ve kara ulaşımındadır.

Kara yolu ile birçok il merkezine bağlıdır Çanakkale... İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere büyük illerden Çanakkale'ye düzenli otobüs seferleri vardır. Coğrafî yapısı nedeni ile önemli bir ulaşım merkezidir. Ege ve Akdeniz bölgelerine büyük ölçüde trafik akışı vardır.

Çanakkale ile Eceabat arasında araba vapuru çalışır. İki yaka arasındaki bağlantıyı bu vapurlar sağlar.

Liman ticari nitelik taşımaz. Çünkü yükleme, boşaltma ve depolama olanakları yetersizdir.

Kentin yüzölçümü 10.347 kilometrekaredir. Nüfusu 391.568'dir. Merkez, Ayvacık, Bayramiç, Biga, Gelibolu, Çan, Bozcaada, Gökçeada, Eceabat, Yenice, Lapseki ve Ezine Çanakkale'nin ilçeleridir. İlin 21 bucağı ve 561 köyü vardır.

Çanakkale'nin iklimi Akdeniz Bölgesi'nin özelliğini taşır. Yükseklerde yağmur, iç kesimlerde ise kar yağışı fazladır. Yılın büyük bölümü rüzgârlı geçer.

Turistik potansiyele sahiptir Çanakkale. Bir yanda doğa, diğer yanda tarihî zenginlikler bu potansiyeli oluşturur. Arkeolojik değerlerin dışında kıyı şeritleri turizme elverişli bölgelerdir. Gelen turist sayısında her yıl büyük artış gözlenmektedir.

Çanakkale'de tarımsal çalışmalar geniş bir alana yayılır. Başlıca tarım ürünleri domates, baklagiller, üzüm, ayçiçeği, susam, buğday, çavdar, yulafdır.

Tuğla, çimento ve seramik önemli sanayi ürünleri arasında yer alır.

Deri konfeksiyonculuğu, çalışmasını dışsatıma yönelik olarak sürdüren bir sanayi dalıdır. El dokuma halıcılığı yeni bir gelişme sürecindedir.

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Politik Kimliği

14 Mayıs 1950
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %85.8

Partiler	Aldığı oy	M.V.
CHP	40.180	—
DP	77.296	8
Bağımsız	189	—

2 Mayıs 1954
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %89.5

Partiler	Aldığı oy	M.V.
CHP	41.727	—
CMP	3.062	—
DP	80.416	8
HP	4.135	—
Bağımsız	2.721	—

27 Ekim 1957
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %84.0

Partiler	Aldığı oy	M.V.
CHP	48.298	—
CMP	5.833	—
DP	75.687	8
HP	5.847	—

15 Ekim 1961
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %83.7

Partiler	Aldığı oy	M.V.
AP	43.730	2
CHP	49.304	2
CKMP	13.942	—
YTP	33.720	1

10 Ekim 1965
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %69.9

Partiler	Aldığı oy	M.V.
AP	70.625	3
CHP	32.099	2
CKMP	4.182	—
MP	5.067	—
TİP	2.479	—

12 Ekim 1969
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %68.9

Partiler	Aldığı oy	M.V.
AP	70.625	4
CHP	32.745	1
CGP	3.740	—
MP	1.333	—
MHP	4.521	—
TİP	2.706	—
Bağımsız	5.771	—

14 Ekim 1973
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %65.9

Partiler	Aldığı oy	M.V.
AP	54.563	3
CHP	44.003	2
CGP	2.215	—
DP	11.991	—
MP	592	—
MHP	1.852	—
MSP	6.776	—
TBP	1.014	—
Bağımsız	433	—

5 Haziran 1977
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %83.4

Partiler	Aldığı oy	M.V.
AP	88.138	2
CHP	68.048	2
CGP	2.868	—
DP	3.420	—
MHP	3.857	—
MSP	8.564	—
Bağımsız	161	—

Çanakkale ili halk oylaması sonuçları:

1961	
Kabul	Red
%52	%48
1982	
Kabul	Red
%94	%6

ÇANAKKALE VALISI: NURETTİN TURAN

«Orman ürünleri ve hayvancılık büyük ekonomik potansiyel oluşturabilir»

BÖLGEDE yerleşim M.Ö. 3000 yıllarına dayanmaktadır. Bölge 1366'da Osmanlı egemenliğine geçmiştir. 1452'de Fatih Sultan Mehmet tarafından inşa ettirilen "Çanakkale Kalesi" (şimdiki Çimenlik Kalesi) şehrin kuruluşuna başlangıç olmuştur.

Boğazın stratejik öneminden dolayı, bölge sürekli saldırılara maruz kalmıştır.

İlin alanı 10 bin km2'dir. Genellikle engebeli olan arazinin % 54 ormana, % 43 tarıma, % 3 ise kültür dışına ayrılmıştır. 1980 sayımına göre nüfusu 400 bine ulaşmıştır. Nüfusun 2/3'si kırsal kesimde oturmaktadır. Kırsal kesim nüfusunun da 3/4'ü tarımla uğraşmaktadır. 1981 fiyatlarıyla tarımdan sağlanan gayrısafi il içi hasıla, 30 milyara yaklaşmıştır.

Tarımsal üretimde, domates, elma, zeytin, buğday, ayçiçeği, bakla önde gelmektedir. Orman ürünleri yanında büyük ve küçükbaş cinsinden sayıları 1 milyonu bulan hayvan varlığı da önemli bir ekonomik imkân yaratmaktadır.

Kıyı uzunluğu 550 Km.'ye ulaşmasına rağmen sınırlı kıyı balıkçılığı dışında su ürünlerinden yeterince yararlanılamamaktadır.

Sanayi genellikle tarıma ve toprağa bağlı kalmıştır. İlin on adet salça ve konserve fabrikalarının kurulu kapasitesi, millî kapasitenin 1/4'i kadardır. Süt Endüstrisi Kurumu'nun Çan Peynir ve Tereyağı Fabrikası yanında Çan Seramik Fabrikaları, Ezine Çimento Fabrikası ve Tekel Kanyak Fabrikası diğer önemli sanayi kuruluşlarını teşkil etmektedir.

İşletilen ve başlıca madenleri, linyit, kaolen, kil, çinko, alüminyum, perlit ve kurşundur.

Turizm açısından Çanakkale, tur güzergâhı üzerindedir. Eceabat Millî Parkı, Truva, Aleksandra Truva, Apollo Tapınağı. Ezine Kestanbol Kaplıcası, deniz (rüzgârına rağmen) ve ormanıyla Çanakkale, turistlerin ilgisini çekmektedir.

İki yüksek okuluyla birlikte, değişik dereceden 731 okulda yaklaşık 60 bin öğrenci ve dört bin öğretmen bulunmaktadır. İl nüfusunun % 70'i okur - yazardır.

Ulaşım yönünden Çanakkale yeterince imkana kavuşmuş değildir. Boğaz geçişi ve adalar dışında çevresiyle deniz yolundan irtibatı yoktur.

Mevcut iskele ve rıhtımları yetersizdir. Askerî amaçlı mevcut pistten hava ulaşımına kavuşması etüt edilmektedir. İzmir, Bandırma ve Tekirdağ karayolu standardının iyileştirilmesi 1985'de tamamlanacaktır.

Kır ve kentte oturan nüfusun % 86'sı elektriğe, % 90'ı içme suyuna kavuşmuştur. Merkez ilçe dahil 12 ilçeye bağlı 582 köyün okul ve yol ihtiyacı karşılanmıştır.

ÇANAKKALE BELEDİYE BAŞKANI: ENDER GÜL

«Daha temiz bir Çanakkale için elbirliği yapmalıyız»

ŞEHRİMİZ Ege Denizi ile Marmara Denizi arasında doğal bir su yolu olan Çanakkale Boğazı'nın en dar yerinde Anadolu yakasında kurulmuş çok eski bir yerleşim merkezidir.

Yörenin antik dönemde en eski adı Troas'tır. Çanakkale Boğazı'na da Hellespont denilmektedir. M.Ö. 3000'lere varan bu dönemde bugünkü Çanakkale'ye 30 km. mesafedeki Troya ve mücavir sahamızdaki Dardanos ile, Nara burnundaki Abydos şehirleri en önemli yerleşim merkezleridir.

Bugünkü şehir çekirdeğini ise yörenin Osmanlıların eline geçmesinden sonra Fatih Sultan Mehmet tarafından (1452 - 1463) yılında Sarıçay ağzında yaptırılan Boğazhisar (Çimenlik kalesi) veya Kal'a-yı Sultani oluşturur.

Şehrimizin adının bu kalenin Çanak biçiminde oluşundan veya halkının el sanatı olan çanak-çömlekçiliğinin ününden geldiği söylenmektedir.

Çanakkale ve yöresi Asya-Avrupa ve Karadeniz - Akdeniz arasında bir geçiş yeri olduğundan tarihin her döneminde rol oynamıştır. Ekonomik ve askerî önemi burada daima bir kültür ve uygarlık yoğunlaşması yaratmıştır. Bu nedenle antik dönemlerden başlayan ve en son Türk'ün gücünün bütün dünyaya bir daha kanıtlandığı Çanakkale savaşlarıyla günümüze ulaşan, çok zengin bir tarihe sahiptir.

Çanakkale şehri Osmanlı döneminde donanma için önemli bir ikmal limanı olarak görev yapmıştır. Ancak 20. yüzyıla kadar büyükçe bir kasaba görünümünü sürdürmüş, bu yüzyıl başından beri de özellikle 1940'lardan sonra büyüme hızı artmıştır. Bugün şehrimiz 40 bin nüfuslu Çanakkale Boğazı'nın doğa güzelliği ile bezenmiş, zengin tarih ve kültür mirasıyla dolu çevresiyle birlikte üstün bir turizm potansiyeli olan şirin bir il merkezidir.

Tarıma dayalı sanayi, ticaret ve deniz ürünleri uğraşı iş hayatını oluştururken turizm faaliyeti de şehrimizde önem kazanmaktadır.

Turizm konusunda etkinlik, başta tarih ve kültür değerlerimize sahip çıkmak ve onları korumakla mümkündür. Bu cümleden olmak üzere 1982 yılında şehrimize kazandırılan Çimenlik Kalesi gezi parkı, 18 Mart 1915 Deniz Zaferi kahramanı şanlı Nusrat mayın gemisi ve Çanakkale savaşları müzeleri ve Piri Reis Anıtı için halkımızın emeği geçenlere şükranları sonsuzdur.

Yeni yerine taşınacak olan ankeoloji ve tarih yapıtlarının toplandığı Çanakkale müzemizde şehrimiz için ayrı bir kıymet olacaktır.

Ulusumuzun kaderinin değiştiği Çanakkale savaşlarında doğduğunu kabul ettiğimiz büyük önderimiz Atatürk'ün, şehrimizde, Çanakkale savaşlarında Mustafa Kemal ve Mehmetçik kompozisyonlu bir anıtının yapılması için yapılacak her türlü girişim hemşehrilerimizce desteklenecektir. Bu anıt bir güneşin doğuşunun, bir destanın yazılışının anıtı olacaktır.

Şehrimiz ve yöresinin el sanatlarının özellikle eski Çanakkale seramiklerinin ihyası mutlaka gerekmektedir. Bugün şehrimizde çanakçömlekçilik gerileme dönemini yaşamaktadır.

Şehrimiz turizm yönünden transit karakter taşıdığından toplu bir çarşı önemli bir ihtiyaç olup bu çarşı içinde yine el sanatlarının sembolik üretimleri görsel olarak etkilenmeyi sağlayacaktır.

Ayrıca sosyal ve kültürel faaliyetler için şehrimizin uygun bir yapıya kavuşturulması da kesinlikle gereklidir.

Her yıl 10 Ağustos tarihinde, Anafartalar Zaferi gününde başlayarak dokuz gün süren Çanakkale ve Troya Festivalimiz kutlanmaktadır.

Festivalimiz ekonomik ve eğlence yanları ile birlikte, bilim, sanat ve kültür yanları itibariyle de ağırlıklı olarak düzenlenmektedir.

Şehrimizin altyapı hizmetlerinden, kanalizasyon ve elektrik şebekeleri yapımı devam etmektedir. Yeni su şebekesi yapımı işi de ihale edilecektir. Yıl için tamamladığımız otogar tesislerimiz de hizmete sunulmuştur. Bugün küçük sanatkârın küçük sanayi sitesi girişimi büyük önem arzetmektedir.

Bütün çabamız elbirliği ile daha mamur, daha temiz, daha güzel örnek bir Çanakkale'yi gerçekleştirmek olacaktır. Bunun için çalışırken yorulmayacağız.

Önemli kişiler

PİRİ REİS (1465-1554)
Dünyaca tanınan Türk denizci ve haritacısı. Gelibolu'da doğan Piri Reis amcası Kemal Reis'in yanında yetişti. Onun ölümünden sonra Oruç Bey ve Barbaros Hayrettin Paşa'nın yanında çalıştı. 1547'de Kaptan-ı Derya rütbesine yükselen Piri Reis, birçok deniz savaşından zaferle çıktı. Mısır Beylerbeyi ve Sadrazamın hakkında olumsuz raporlar vermesi sonucu Kahire'de idam edildi. Coğrafya ve kartografya alanında döneminin önde gelen isimlerindendir. Kitab-ı Bahriyye'de Akdeniz kıyıları ve adaları tüm ayrıntıları ile gösterdi. Atlas Okyanusu'nun da zamana göre başarılı bir haritasını çıkarttı.

●

ADALET CİMCOZ
(1910-1970)
Almanya'da öğrenimini tamamlayan Adalet Cimcoz çevirmen ve ses sanatçısı olarak ün yaptı. İstanbul'da 1951 yılında ilk özel sergi salonu Maya'yı kurdu. Çeşitli dergilerde şiir, öykü, tiyatro konularında yazılar yazdı.

●

ADNAN ADIVAR
(1882-1955)
Yazar ve düşün adamı Adnan Adıvar, Tıbbiye'yi 1905'te bitirdi. II. Abdülhamit döneminde arkadaşlarıyla birlikte Avrupa'ya kaçtı. İkinci Meşrutiyet'in ilânıyla yurda döndü. Birinci Dünya Savaşı yıllarında Hilâl-i Ahmer Müfettişliği, son Osmanlı Mebusanı'nda da İstanbul milletvekilliği yaptı. Daha sonra arkadaşları ile birlikte Millî Türk Fırkası'nı kurdu. Ulusal Kurtuluş Savaşı başlayınca eşi Halide Edip'le birlikte Ankara'ya geçti.

Milletvekili seçilerek Sıhhat ve Dahiliye Vekilliği yaptı. Cumhuriyetin ilânından sonra Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kurucuları arasında yer aldı. Parti kapatılınca yurt dışına çıktı.

Yurda dönüşünde İslâm Ansiklopedisi Yazı Kurulu Başkanlığı'na getirildi.

●

TEVFİK RÜŞTÜ ARAS
1883-1972)
Yüksek öğrenimini Beyrut Tıbbiyesi'nde tamamlayan Aras, İzmir, Selanik ve İstanbul'da askerî hekimlik yaptı. Gençlik yıllarında İttihat ve Terakki Fırkası'na girdi. 1923'te İzmir milletvekili oldu. 1925'te kurulan İsmet Paşa hükümetinde Dışişleri Bakanlığı görevine getirildi. 1938 yılına dek bu görevini sürdürdü. Dışişleri Bakanlığı sırasındaki anılarını ve siyasal düşüncelerini Görüşelim adlı kitapta topladı.

●

ELİF NACİ
(1898 -)
Sanayi-i Nefise Mektebi'ni bitirdi. Türk İslâm Eserleri ve Topkapı Sarayı müdürlükleri yaptı. Halkevlerinde etkin görevler aldı. Çeşitli tarihlerde açtığı sergilerde başarılar kazandı. Türk resim sanatında "D Grubu" olarak bilinen akımın kurucuları arasında yer aldı. İlk dönem yapıtlarında empresyonist anlayışı egemendi. Sonraki yıllarda Türk motifleri ve Arap harflerinin estetiğine dayanan özgün bir resim biçimi geliştirdi.

●

BÜLENT DİKMENER
(1937 - 1979)
İlk ve orta öğrenimini Çanakkale'de tamamlayan Bülent Dikmener daha sonra İktisat Fakültesi'ne bağlı Gazetecilik Enstitüsü'nü bitirdi. 1962 yılında muhabir olarak başladığı gazetecilikte yazı işleri müdürlüğüne kadar yükseldi. Türkiye Gazeteciler Sendikası'nda üç yıl Merkez Yönetim Kurulu üyeliği ve genel eğitim sekreterliğinde bulundu.

Protokol

Vali: **Nurettin Turan.**
2. Kolordu Komutanı: **Korgeneral Mustafa Odaman.**
Merkez Komutanı: **Kd. Albay Zeki Altınsay.**
Belediye Başkanı: **Ender Gül.**
Cumhuriyet Savcısı: **Melih Tarı.**
İl Jandarma Alay Komutanı: **Kd. Albay Yaşar Daver,**
Emniyet Müdürü: **Nejat Açıkalın.**
Defterdar: **Kemal Sümeroğlu.**
Millî Eğitim Müdürü: **Vahdi Şahin.**

Vergi Rekortmenleri

Tuğrul Erdoğdu Aksoy	20.416.005
Vahit Apaydın	13.141.083
Emin Apaydın	13.466.025
Abdülbaki Öen	10.070.867
Niyazi Önen	10.070.867ş
Nevzat Üzen	9.936.021
İsfendiyar Anafarta	9.438.356

EĞİTİM

Çanakkale tarih boyunca bir çok uygarlığın kurulduğu kenttir. Okur-yazar oranı Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Geçen yıl başlatılan okuma-yazma seferberliği sırasında 309 kurs açılmıştır. Kurslara katılan 4369 kişi okuma-yazma öğrenmiştir.

Yüksek öğrenime geçişte Çanakkale büyük başarı göstermiş illerimizden biridir. Son on yıl içinde bu konuda aşama yapan Çanakkale, İstanbul'dan sonra ikinci olmuştur. Tüm iller arasındaki veri ise besinciliktir.

MERKEZ

Çanakkale'nin batısında bulunan Merkez ilçede 1980 nüfus sayımına göre 62.701 kişi yaşamaktadır. İlçenin yüzölçümü 949 km2'dir.

Merkez ilçe arazisi, ovalardan ve yüksekliği az tepelik ve yaylalardan oluşur. Tarıma elverişli alanlarda halk geçimini tahıl, baklagil, sanayi bitkileri ve zeytin yetiştirerek sağlar. Akarsu boylarında ve kıyılarda bağcılık ve sebze, meyve yetiştiriciliği yapılır. Hayvancılık, balıkçılık ve ipekböcekçiliği halkın diğer uğraşılarındandır.

Merkez ilçe sanayide ileridir. Sanayi kuruluşlarının çoğu burada toplanmıştır. Bitkisel yağ, sabun fabrikaları ile balık, sebze-meyve konserve fabrikaları, deri sanayii tesisleri, belli-başlı sanayi kuruluşlarındandır. Ayrıca, küçük imalâthanelerde orman ve hayvan ürünleri işlenmekte,seramik eşya ve inşaat malzemesi üretimi yapılmaktadır.

Elektriği, otobüs işletmesi, itfaiye örgütü, balık hali ve soğuk hava deposu bulunan merkez ilçede kanalizasyon şebekesi ve içmesuyu yetersiz düzeydedir.

Merkez ilçeye İntepe ve Kirazlı bucakları ile 49 köy bağlı bulunmaktadır.

AYVACIK

Çanakkale'nin güneybatısında 874 km2'lik bir alan üzerine kurulmuş olan Ayvacık ilçesinde 1980 sayımına göre, 28194 kişi yaşamaktadır. Arazisi batıda ve kıyıda bulunan ovalarla, bu ovaların gerisindeki dağ ve yaylalardan oluşur.

Ayvacık, Çanakkale ilinin en çok zeytinyağı üreten ilçesidir. Yörenin en zengin zeytinlikleri buradadır. Bol miktarda zeytinyağı mengeneleri vardır. Halk geçimini tarımla sağlar. Zeytinciliğin yanı sıra tahıl, baklagil ekimi ve meyve yetiştiriciliği önemlidir.

Kasaba belediyesinin elektriği ve suyu yeterli düzeydedir. İmar planı vardır. Ulaşım, Çanakkale ve Edremit'e olan karayolları ile sağlanır.

Ayvacık'a bağlı Gülpınar ve Küçükkuyu bucakları ile 64 köy bulunmaktadır.

Merkez ilçe rıhtımı...

BAYRAMİÇ

Çanakkale'nin güneyinde yer alan Bayramiç ilçesi 1275 km2'lik alana ve 1980 sayımlarına göre 32.007 kişilik nüfusa sahiptir.

Eski Menderes Çayı'nın geçtiği vadi etrafındaki ovada halk geçimini meyve, tahıl, baklagil ekimi ve hayvancılık yaparak sağlamaktadır.

Elektriği, suyu ve imar planı bulunan ilçeye Evciler ve Yiğitler bucağı ile toplam 76 köy bağlı bulunmaktadır.

İlçenin imar planı parasal olanaksızlıklar nedeniyle uygulamaya konulmamıştır.

İlçede tarım ürünlerini değerlendirilmek amacıyla bir soğuk hava deposu açılmıştır...

Gökçeada...

BİGA

Çanakkale'nin kuzeydoğusunda, engebeli bir arazi üzerinde kurulmuş olan Biga ilçesi, Çanakkale'nin gelişmesi hızlı ilçelerinden biridir. 1331 km2'lik yüzölçümü olan ilçede 1980 nüfus sayımlarına göre, 74.830 kişi yaşamaktadır. İlin en fazla nüfus barındıran ilçesi Biga'dır.

Biga'nın ekonomisi tarıma dayalıdır. Halk verimli ovalarda tahıl, baklagil, sebze ve meyve yetiştirerek; kıyılarda balıkçılık ve sardalya konservesi üretimi yaparak geçimini sağlamaktadır. İlçede, konverve, süt ve yem fabrikaları bulunmaktadır.

Biga'nın elektriği, suyu ve itfaiye örgütü bulunmaktadır. Karabiga İskelesi ile İstanbul'a, Çan ve Lapseki'den geçen yollarla il merkezine ulaşımı sağlanmaktadır.

İlçeye altı bucak ile 106 köy bağlıdır.

BOZCAADA

Ege Denizi'nin kuzeydoğusunda bulunan Bozcada, Çanakkale Boğazı'na 19 km. Türkiye'nin batı kıyılarına altı km. uzaklıkta küçük bir adadır.

Yüzölçümü 40 km2, nüfusu 1980 sayımlarına göre 1.722 kişidir. Bozcaada Limanı çevresi adanın tek yerleşim merkezidir.

Bozcaada, üzümü ve şarabı ile ünlüdür. Tahıl, baklagil, meyve yetiştiriciliği yapılırsa da önemli değildir. Turizm, halkın önemli geçim kaynaklarından biridir.

Adanın elektriği ve içme suyu vardır.

ÇAN

Çan, 887 km2'lik alanda 1980 sayımlarına göre, 42.953 kişinin yaşadığı, ilin nüfus yoğunluğu en fazla üçüncü ilçesidir.

Arazi genellikle tepelik ve ormanlıktır. Tarıma elverişli alanlarda tahıl, baklagil, şekerpancarı, ayçiçeği, tütün, sebze ve meyve yetiştiriciliği ile arıcılık, ipek böcekçiliği, hayvancılık yapılır. İlçenin orman üretimi önemlidir. Ayrıca linyit işletmeciliği, halı ve kilim dokumacılığı, kaolin ve alçı çıkarımı halkın diğer uğraşılarındandır.

Çan ilçesi, Balıkesir-Çanakkale karayolunun ve Çanakkale Seramik Fabrikası'nın açılmasından sonra gelişmeye başlamıştır. Çanakkale Seramik Fabrikası tek büyük sanayi kuruluşudur.

Çan Belediyesi'nin elektriği ve suyu vardır. İlçeye Etili bucağı ile 69 köy bağlı bulunmaktadır.

ECEABAT

Gelibolu yarımadasının güneyinde 490 km2'lik yüzölçümüne Eceabat ilçesinde 1980 sayımlarına göre 10.300 kişi yaşamaktadır.

İlçe halkı geçimini tahıl, pamuk, baklagil tarımı yaparak sağlar.—

Eceabat-Çanakkale arasında düzenlenen feribot seferleri, ilçenin İstanbul-İzmir, Trakya-Anadolu ulaşımını gerçekleştirir.

Elektriği, suyu, imar planı ve itfaiye örgütü bulunan ilçe belediyesine 12 köy bağlıdır.

EZİNE

Ezine, Çanakkale'nin güneybatısında, yüzölçülü 474 km2, nüfusu 1980 sayımlarına göre 31.044 olan bir ilçedir. İlçe merkezi eski Menderes Çayı'nın bir kolu üzerinde geniş ve verimli bir ovada kurulmuştur. Ezine, Çanakkale merkez ilçeden sonra nüfusu en yoğun ilçedir.

Ezine'de ekonomi tarıma dayalıdır. Halk, tahıl, sebze, meyve zeytin ve meşe palamudu üretmektedir. Petkim-Petrolkimya tesisleri ile kiremit fabrikası ilçedeki büyük sanayi kuruluşlarıdır.

Elektriği, suyu, soğuk hava deposu, kaplıcası ve imar planı bulunan ilçenin ulaşımı, Çanakkale'ye 50 km.'lik asfalt bir yolla sağlanmaktadır.

Geyikli bucağı ile 50 köy ilçeye bağlı yerleşim birimleridir.

GELİBOLU

Gelibolu yarımadasının kuzeyinde, kıyılarında doğal liman, körfez ve plajlar bulunan 806 km2'lik Gelibolu ilçesinde 1980 sayımlarına göre 37.199 kişi yaşamaktadır.

Köylerinin çoğu akarsu boylarında bulunan Gelibolu'da ekonomi, tahıl, ayçiçeği, susam, zeytincilik ve bağcılık tarımı ile balıkçılığa dayanır. Balık, meyve ve sebze konserveciliği, demircilik, tesviyecilik, marangozluk gibi küçük sanayi işletmeleri de mevcuttur.

Gelibolu limanı, ihracat ve ithalât dolayısı ile önemlidir. Ulaşım Çanakkale-İstanbul karayolu ile sağlanmaktadır. Bu yolun açılması ve hızlı nüfus artışı Gelibolu'nun gelişmesinden önemli birer etkendir. İlçede hızlı bir kentleşme göze çarpmaktadır.

Elektriği, suyu ve geniş bir hizmet kadrosu bulunan Gelibolu ilçesine iki bucak ile 26 köy bağlı bulunmaktadır.

GÖKÇEADA

Gelibolu yarımadasının karşısında Çanakkale'ye 32 deniz mili uzaklıkta bulunan Gökçeada'nın yüzölçümü 289 km2, nüfusu 1980 sayımlarına göre 5.978'dir.

Beş köyü bulunan Gökçeada'da yerleşim daha çok iç kesimlerde yoğunlaşmıştır. Ada halkı geçimini zeytincilik, bağcılık, hayvancılık ve süngercilikten sağlamaktadır. Ayrıca tahıl, sebze ve meyve yetiştirilmektedir.

Ulaşımı, Çanakkale ile ada arasındaki feribot seferleri ile sağlanmaktadır. Kaleköy İskelesi, kasabaya beş km. uzaklıktadır.

İmroz Belediyesi, adanın tek belediyesidir. Belediyenin elektriği ve mezbahası vardır.

Gökçeada'ya bağlı beş köy bulunmaktadır.

LAPSEKİ

Bir doğal liman kenti olan Lapseki, 955 km2'lik yüzölçümü, 1980 sayımlarına göre 23.663 kişilik nüfusu ile yerleşme sıklığı az olan bir ilçedir.

İlçe, Merkez ilçe ile Biga arasında, il merkezine 39 km. uzaklıkta, Çanakkale Boğazı kenarındadır.

Halk geçimini, balıkçılık yaparak ve tarımla uğraşarak sağlar. Önceleri Lapseki bağları ve şaraplarıyla tanınırdı.

Ulusal sisteme bağlı elektriği bulunan Lapseki ilçesine Beyçayırı ve Umurbey bucakları ile 40 köy bağlıdır.

YENİCE

Çanakkale'nin güneydoğusunda engebeli bir arazi üzerine kurulmuş olan Yenice ilçesinin yüzölçümü 1.367 km2, nüfusu 1980 sayımına göre 40.977'dir.

Yenice topraklarını Gönen Çayı ve kolları sulamaktadır. Halkın geçim kaynağı, tarımdır. Baklagil, tahıl ve tütün yetiştiriciliği önemlidir. Yörenin Agonya tütünü üretimi önem kazanmış bir türdür.

1953 depreminde yıkıldıktan sonra plânlı bir şekilde yeniden kurulan Yenice ilçesinin ulusal sisteme bağlı elektriği ve suyu vardır. Ulaşım, Çanakkale-Balıkesir yolu ile sağlanmaktadır.

İlçeye Hamdibey, Kalkım, Pazarköy bucakları ve 18 köy bağlıdır.

Çanakkale'nin saat kulesi...

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI Sunar

«ÇANAKKALE GEÇİLMEZ»

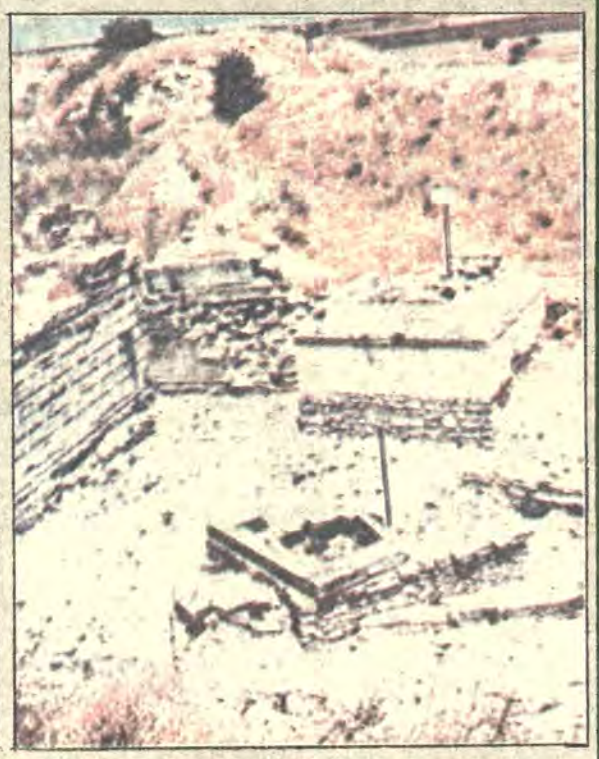

Çanakkale, doğa güzellikleri ile olduğu kadar tarih zenginlikleri ile de dolu bir kentimizdir. Gelen turistler, Çanakkale'deki tarihî kalıntıları ilgi ile izlerler.

DÜNYA tarihine adı "Mehmetçik"in ünlü savunmasıyla geçen Çanakkale, yabancı tarih ve kitaplarda "Dardanelles" olarak bilinir.

Kent hakkındaki bilgimiz öykü ile tarihin kesin olarak ayrılamadığı çağlara kadar uzanır. Bölge, Truva ile ilk karanlıklarından sıyrılır...

Çanakkale M.Ö. 6. yüzyılda İranlıların eline geçti. M.Ö. 4. yüzyılda Büyük İskender, bütün Anadolu ile birlikte Çanakkale çevresini de İranlılardan aldı. İskender'in mirasına konan Bergama ve Pontus kralları, bölgeyi paylaşmak için aralarında uzun süre savaşmışlardır. Bölgeye daha sonra Romalılar egemen olmuşlardır. 1354 yılında Osmanlı Şehzadesi Süleyman Paşa, yöreyi fethederek Osmanlı Devleti'ne katmıştır.

ÇANAKKALE SAVAŞLARI

Zaferlerle dolu şanlı tarihimizde Çanakkale Savaşları nın ayrı bir yeri vardır. Türk askeri nasıl savaşılacağını Çanakkale'de tüm dünyaya göstermiştir. Boğazı üç günde geçebileceğini düşünerek Çanakkale'ye gelen düşman birlikleri bunun bir hayal olduğunu anladıkları zaman bir gerçeği de kabul etmek zorunda kalmışlardı:

"Çanakkale geçilmez..."

Evet, Çanakkale'yi geçilmez yapan savaşların tarihini, kahraman Mehmetçik, topunun namlusu, süngüsünün ucu ile yazmıştı.

18 Mart 1915 günü düşman donanması iki sıra halinde Çanakkale'ye doğru ilerlerken sonucun yenilgi, hem de büyük bir yenilgi olacağını erinden subayına kadar kimse aklından geçirmiyordu. İtilaf Devletleri en çok üç gün içinde Boğaz'dan geçip Karadeniz'e süzüleceklerine inanmışlardı.

İngiliz ve Fransız savaş gemilerinden bazıları Çanakkale Boğazı'nın mayınlı olup olmadığını denetlemek görevini almışlardı. Bu gemilerden üçü Boğaz'a girdikten biraz sonra neye uğradıklarını şaşırdılar. Kıyı bataryalarından açılan ateş sonucu üçü de batırılmıştı. Mayın tarama gemilerinin etkisiz durumda bırakılışı arkadaki gemileri güç duruma sokmuştu. Fransızların "bouvet" zırhlısı bir mayına çarpıp Çanakkale'nin karanlık sularına gömülürken İngiliz "İrresistisle" ve "İnfexible" gemileri de aynı akıbete uğruyordu. Bunları kurtarmak için harekete geçen Ocean zırhlısının sonu ise diğerlerinden farklı olmayacaktı. Mayına çarpan Ocean da batmaktan kurtulamıyordu.

Bu olaylar düşman birliklerinde panik yarattı. Daha saldırının başında iken yenilgi kendini göstermişti. Yapacakları tek şey vardı: Geri çekilmek... Bunu gerçekleştirirken de iki savaş gemisi daha battı. "Gaulois" ve "Souffren" isimli iki Fransız gemisi kaçmak isterken mayına çarptı. Deniz harekâtının ilk günü düşman donanması için yenilgi ile kapanırken, bunda Boğaz'ın çok iyi mayınlanmış olması kadar sırtlardaki sahra toplarının isabetli atışları da etkili olmuştu.

Düşman birlikleri kara desteği olmadan Çanakkale Boğazı'nı geçemeyeceklerini düşünmüşlerdi. Hazırlıklarını bu noktadan yapmaya başladılar. Boğaz'a karadan çıkartma yapılması halinde başarıya ulaşacaklarına inanmışlardı. Plana göre önce Kumkale'ye bir aldatma saldırısı düzenlenecek, Türk birlikleri bu noktaya yönelirken 75 bin kişilik düşman birliklerinin bir bölümü Kabatepe üzerinden Kilitbahir'e ilerleyecek başka bir birlik de Seddülbahir'e çıkacaktı. Çıkartmanın ikinci günü ise harekât denizden sürdürülecekti.

25 Nisan günü Kumkale, Saros Körfezi ve Beşige Limanı'na çıkartma yapıldı. Ertesi günü tüm birlikler geri çekildi. Bunu Seddülbahir ve Arıburun çıkartmaları izledi. İkinci çıkartma yeri olarak Kabatepe-Arıburun arası seçilmişti. Avusturya ve Yeni Zelanda askerlerinden oluşan Anzak birlikleri Kabatepe açıklarında gemilerden filikalara bindirildiler. Kıyıya çıkacakları sırada şiddetli top atışı ile karşılaştılar. Büyük kayıplara uğrayarak kıyıya çıkabildiler. Saat 10.00 sıralarında Anzakların öncü birlikleri ile 27. Alaya bağlı birlikler arasında ilk çatışma başladı.

Bu sırada Mustafa Kemal 19. Tümen Komutanı olarak Gelibolu Yarımadası'nda idi. Çatışmanın başladığını ilk öğrenen Mustafa Kemal oldu. Birliklerini Kocaçimen'e doğru yola çıkardı. Mustafa Kemal'in zamanında müdahalesi sonunda Türk tabyalarının arkasına sarkmaya başlayan Anzak birliklerinin çıkartması püskürtüldü. Çatışmanın en ilginç anını Mustafa Kemal şöyle anlatıyordu:

"Askerlere on dakika istirahat vermiştim. Düşman bulunduğumuz tepeye gelmişti. Cephane kalmadığını öğrendim. Süngü taktırıp yere yatırdım. Düşman askerleri de yere yattılar. İşte kazandığımız bu andır...

Düşman birlikleri karşısında Mehmetçik kahramanca savaşıyordu. Fransız ve İngiliz birlikleri bu kez Seddülbahir bölgesinde harekete geçtiler. 22 Mayıs günü bu saldırı da durduruldu. İngilizlerin iki büyük savaş gemisi olan "Magestic" ve "Triump" da batırıldı. Çarpışmalar tüm şiddeti ile sürüyor, fakat düşman birlikleri Çanakkale'yi geçemiyorlardı. Bu durum İtilaf Devletleri arasında geri çekilme eğiliminin belirmesine yol açtı. Sonra vazgeçildi. Yeni bir çıkartma üzerinde duruldu. Anafartalar'a çıkartma yapılacaktı. Düşman donanması Ağustos'ta harekete geçti. Bu arada 19. Tümen Komutanı Mustafa Kemal, Anafartalar Grup Komutanlığı'na getirildi. Mustafa Kemal, Anafartalar ve Kireçtepe savaşlarını anlatırken özetle şunları söylemekteydi:

"Taarruzu bizzat idare etmek için Çalmıktekke kuzeyindeki tepelerde bulunan gözetleme yerine gittim. 12. Tümen taarruza başlamıştı. 7 Tümenin de taarruza geçtiği bildirildi. Her iki tümenimiz de taarruza başarı ile devam etti. Düşmanın bir kolordusu ile Büyük Anafarta doğusundaki bir tümeni yenilmişti. Taarruzu durdurarak elde edilen siperlerin tahkim olunmasını ve oraya yerleştirilmesini emrettim..."

20 Ağustos günü İngiliz birlikleri yeni bir saldırıya geçiyorlardı. İkinci Anafartalar Savaşı başlamıştı. Sonuç bundan öncekilerden farklı değildi. Saldırı önlemiş, İngilizler eski mevzilerine çekilmek gereğini duymuşlardı.

İtilaf Devletleri 1915 yılının Şubat ayında harekâta başlarken Çanakkale Boğazı'nı üç günde aşmayı düşünmüş ve planlarını buna göre yapmışlardı. Ancak aradan yedi ay geçmiş, hedeflerine ulaşamamışlardı. Hem de asker sayısını 75 binden 500 bine çıkartmalarına rağmen...

Geçen süre ve askerî gücün artırılması düşman birliklerinin Boğaz'ı geçmesi için yeterli olmamıştı. Boğaz'ı geçmek şöyle dursun, sağlam bir mevzi bile elde edememişlerdi.

Türk askeri inancını ve gücünü ortaya koymuştu.

Çanakkale geçilemezdi...

ÇANAKKALE 1592 - 1252 - 1311
Biga 1402 - 1174
Ezine 112 - 132

GARANTİ BANKASI, güçlü kadrosuyla yurt dışı hizmetlerde de iddialıdır.

«Çanakkale içinde Aynalı Çarşı, ana ben gidiyorum düşmana karşı»

Çanakkale için kahramanlık türkülerinin en güzelleri okunur

DOĞAL konumu nedeniyle Çanakkale, bazen acı, bazen tatlı birçok olaya sahne olmuştur. Anadolu halkı kadını ve erkeği ile Çanakkale'yi hiçbir zaman unutamamıştır. Şehit olan Mehmetçiklerin ardından yakılan türküler, yıllar yılı dillerden sazların tellerine, birer kahramanlık türküleri şeklinde dökülmüştür. Ağıtlar yazılmış, maniler söylenmiş, destanlar okunmuştur.

Dömeke yandı gene
Yolunu döne döne
Arkadaşım ben vuruldum
Bir yudum su ver bana

Taburlarım yürüdü
Çöl ovayı bürüdü
Edirne ovasında
Beyaz tenim çürüdü.

"Dömeke" savaşında şehit olan bir erin ağzından söylenen bu ağıt, yörede meydana gelen olayların etkilerini yansıtmaktadır.

Çanakkale; dağları, enginleri, kıyıları ve çarşısı ile de türkü ve efsanelerde yer almıştır:

"Çanakkale içinde Aynalı Çarşı
Ana ben gidiyom düşmana karşı"

şeklindeki türkü, bugün Çanakkale'de bulunan "Aynalı Çarşı"dan esinlenilerek söylenmiştir.

BİR EFSANE

Çanakkale Boğazı ile ilgili birçok efsaneye rastlanır. Yüzyılların ardından günümüze ulaşabilen bir efsaneye göre:

"Vaktiyle Thebai Kralı Athamanas'ın Nefele adlı bir karısı varmış. Nefele'nin Thebai Kralı Athamanas'tan biri kız diğeri erkek Friksus ve Helles adlı iki çocuğu olur. Ancak kral bir başka kadınla evlenir. Ülkede bu sırada büyük bir kıtlık başgöstermiştir. Kralın ikinci karısı, birtakım bilmişler yordamı ile krala bir haber ulaştırır. "Ülkenin kıtlıktan kurtulması için iki çocuğunu birden kurban etmesi gerektiğini" söylerler. Kral bu sözlere kanar ve iki çocuğunu giydirir süsler ve tam kurban edeceği sırada birinci karısı Nefele iki çocuğunu birden buğu ve dumanlara sarar. Sonra altın postlu, kanatlı bir koça bindirir. Karadeniz'e gönderir. Çanakkale Boğazı geçilirken büyük bir fırtına çıkar ve güzel Helles denize düşerek boğulur. Çanakkale Boğazı'na da bu nedenle "Hellespontos" adı verilir."

Yine Çanakkale kıyıları ile ilgili bir efsane şöyledir:

"Gelibolu'da vaktiyle İlyas adında bir ermiş yaşarmış. Kardeşi Hızır karşı kıyıda oturuyormuş. Hızır da İlyas gibi bir ermiş adammış. İlyas kardeşine varmak için yerden bir avuç kum alarak boğaza serperek yürümeye başlamış. Kum serpilen yerler hemen yol olmuş. Bunu izleyen kıyıdakiler şaşkınlıklarından bağırıp çağırmaya başlamışlar. İlyas arkasında olup bitenleri öğrenmek için dönünce birden kumların tılsımı bozulmuş ve dökülen kumlar yol olmamaya başlamış... Kumun dökülüp geldiği yere kadar dil biçiminde bir kara parçası olmuştur."

OYUNLAR

Yörede geleneksel halk sazlarını "davul, **zurna, tef, dilli kaval, zilli maşa**" teşkil eder. Yörenin müziği Trakya müziği ile etkilenmiştir. Bu etkileniş müzikte olduğu kadar halk oyunlarında da izlenebilmektedir. Çanakkale yöresinde halk oyunları her şeye karşın Batı Anadolu'nun her yerinde olduğu gibi "zeybek" türü oyunların etkileri altındadır. "Çifte zeybek, kaba güvende, bengi, Gelibolu zeybegi, Sepetçioğlu zeybeği" gibi oyunlar tümü ile zeybek özelliklerini taşımaktadır.

Çanakkale'de kol ve el hareketlerinin bazı küçük değişiklikleri ile "karşılama" ve "zeybek" oyunları oynanmaktadır. Anadolu'nun çoğu yerlerinde görüldüğü gibi burada da dini etkilerle erkek ve kadın ayrı ayrı oynamışlar-

dır. Erkek ve kadın oyunları ayrıdır. "**Harmandalı**", "**Şama**", "**Çehizaltı**", "**Martinimin Demiri**", "**Karyolamın Demiri**", "**Yandım Ayşem**" ve karşılama kadın oyunları olarak belirlenmektedir.

"**Harmandalı, Kaba Güvende, Galibolu Süzmesi**" gibi oyunlar da diğer erkek oyunlarını tanımlamaktadır.

Harmandalı, Ege yöresinde bilinen oyunlardan farklılık göstermektedir. Bazı figürleri bu ayrılığı hemen ortaya koymaktadır. Benzerlerinden daha yumuşak ve daha ağır görünümlüdür. Müzikle birlikte fakat tempoya uyulmadan ağır adımlarla esas oyun durumuna geçilmektedir. Zeybekteki figürlerde insanın kendine güveni bulunur. Diz vurmalar, meydan okuma ve yiğitliklerin sergilendiği görülür.

GİYSİLER

Çanakkale Endüstri Meslek Lisesi folklor kolu öğrencilerinin araştırmalarına göre, yörede üç türlü giyim izlenmektedir: Yoksul kimselerin kendi dokuduğu beyaz ince kumaş, orta halli kimselerin gündelik dokuma, yabanlık olarak da çuhadan yapılmış kumaşlar, varlıklı olan kimselerin ise; sürekli çuha kumaş giydikleri belirlenmiştir.

Kadın: Kadın giysilerinde "**Bindallı**" da görülmektedir. Ancak genellikle giyilen "**Balkaymak**" ve "**Üç etek**"tir.

Başta boncuk ve altından işlenmiş başaltın ile oyalı yazma vardır. Gövdede el dokuması "**Bürümcük**" denilen gömlek giyilir. Gömlek kumaşın dokumasına ve desenine göre adlandırılır. Gömleğin kolları uzun ve kol ağızları bileziklidir.

Gömlek üzerine "**Libade**" denilen tek cepli, kolsuz, önden iplik ilikli ve çok düğmeli bir cepken giyilir. Renkli dokumadan yapılmış önlüğe "**Çendil**" adı verilir. Şalvar ile gömlek genellikle aynı kumaştandır. Şalvar paçaları, dar, belleri uçkurlu ve boldur. Ayaklarda işlemeli yün çoraplar ve renkli yemeniler vardır. Bele el dokuması kumaştan yapılan iğne oyalı çevre, çember veya yağlık bağlanır. Gümüş kemer takıldığı da olur.

Erkek: Başa fes giyilir. Fes bordo renginde çuha kumaştan yapılmıştır. Tepesinde rengarenk iplikten yapılmış bir püskül bulunur. Fes üzerinde nakış bulunmamaktadır. Fesin etrafına değişik renk ve desende tülbent bezinden yapılmış çevresi oyalı "**Çember**" fesin etrafına sarılır. Gömleklerin biri günlük, diğeri özel günler için giyilmektedir. Günlük gömlekler "**Şilebezi**"ndendir. Özel günlerde giyilen gömlekler ise, "**Altmparmak**" adını alır. Tek süsleri üzerindeki düğmelerdir.

İç cepken kolsuzdur. Buna yelek de denilir. Gömleğin üzerine giyilmektedir. Mavi süet veya kadife kumaştan olur. Sırt kısmında motifler vardır. "**Cepken**" iç cepkenin üstüne giyilir. İç cepkenin rengi ve kumaşından olan bu cepken kolludur. Sırt kısmında motifleri vardır.

"**Potur**" mavi veya lâcivert renkte olur. Kısa ve uzun olmak üzere iki çeşittir. Uzun poturlar gündelik, kısa poturlar ise özel günlerde giyilmektedir. Poturlar sim veya oyalarla süslenmiştir. Kahverengi renk poturlara da rastlamak mümkün olmaktadır.

Kuşak: Uzunca, bele dolanır, sol kısımdan biraz sarkıtılır. "**Tozluk**"a dolak da denilir. Deri veya kumaştan yapılır. Kumaştan olanların poturun renginde olması istenir. Diz altından başlayıp bileğe kadar ayağı sarar. Üzerinde renkli motifler vardır. Çorap beyaz yünden ve nakışsızdır. Çarık; deriden yapılır.

Erkek giyimlerinin aksesuarı kese ve yağlıklardır. Keseler pamuk ipliğinden ya da sim karıştırılara iğne ve tığla örülmektedir. Yağlıklar pamuklu kumaşlardan yapılır. Üst tarafı saçaklı ve üzerinde çiçek motifleri vardır. Boyuna renkli krepler de takılır.

HIDIRELLEZ

Bugün hemen hemen Anadolu'nun her yerinde görülen Hıdırellez eğlencelerini Çanakkale yöresinde de görmek mümkün olmaktadır. Mayıs ayının ilk haftasına rastlayan günlerde akşam bir çömlek içine konu komşunun yüzük veya kopçaları atılıp bahçedeki bir gül fidanının altına gömülür. Hıdırellez sabahı, çömlek açılır. Ailenin ilk kız çocuğuna yüzük veya kopçalar çıkarttırılır. Bu işlem sırasında maniler söylenir. Çıkan kimin yüzüğü ve kopçası ise mani onun olur. Bir yıl süreyle maniden çıkartılan anlamlara göre niyetler yorumlanır.

EVLENME

Çanakkale'de bugün hâlâ yaşamakta olan gelenek ve göreneklerin başında gençlerin evlenme biçimleri yer almaktadır:

Evlenmeler dünürle başlamaktadır: "**Kadınlar, kız annesinden, erkekler, kız babasından**", "**Allah'ın emri Peygamberin kavli**" ile kız isterler. Cevap hemen verilmez. ve gün kararlaştırılır. Karar günü ise söz kesme günüdür. Bazı yörelerde erkek evi bir yüzük ve şeker yollayarak kıza "**küçük nişan**" takılır. Bazı yörelerde ise böyle bir işlemin sonunda "**Sözkesen**" adı altında bir gece yapılır.

Büyük nişan için her iki taraf istekte bulunur. Erkek tarafı büyük bir armağan hazırar, çalgıcılarla birlikte kız evine giderek eğlenir. Ertesi hafta kız evi erkek evinin armağanlarını götürür ve düğünü karara bağlarlar. Tüm tanıdık ve akrabaların katıldığ bir günde, gelen armağanlar sergilenek eğlenilir. Bugüne "**Görüşme**" adı verilir.

Düğün cumartesi günü başlamaktadır. Düğün davetiyesi yerine her iki taraf yakınlarına şeker ve gelin teli yollarlar. Düğün yemekleri hazırlanır. Gelinin yakın arkadaşları gelinin son hazırlıklarına yardımcı olur. Pazartesi gününden çarşamba akşamına kadar gelinin çehizi kız evinde sergilenir. Konu komşu akın akın bu sergiyi görmeye gelir. Düğün eşe dosta "**Çerez gezmesi**" ile başlar.

Pazartesi sabahından itibaren düğün alayı hatırı sayılan kişilerin evlerine giderler. Ev sahipleri ellerinden geldiğince misafirleri ağırlarlar. Salı gecesi eğlenti başlar. Gelinin başı gerçek çiçeklerle süslenmiştir. Genç kızlardan başlamak suretiyle, yeni evliler daha sonra ikişer ikişer oyun meydanına çıkar "**Karşılama**" oynarlar. Gelinin oyuna kalkması ile eğlenti sona erer. Oyun oynayanların yakınları "**Hoşgördü**" veya "**Saçı**" denilen para atarlar. Ertesi gün eğlence yine aynı şekilde sürer. Yatsı namazından çıkan delikanlılar, oğlan evinden alınan ve oğlan sağdıcının üslü tepside taşıdığı kınayı davul ve zurna ile kız evine getirirler.

Perşembe sabahı erkek tarafı, gelin için hazırladığı hamam takımlarını gelin hamamına götürür. Hamam dönüşü gelin giydirilir, süslenir.

Erkek tarafından çalgılar eşliğinde gelin alayı gelir. Yengeler bahşiş alarak gelini evden çıkartır. Alay çala söyleye erkek evinin yolunu tutar.

Kapıda bekleyen damat, gelin arabasının üzerine buğday ve para serper. Daha sonra gelin yüksekçe bir yerden halka gösterilir. Yatsı namazından sonra damat gerdeğe girer. Gece silah sesini bekleyen erkek sağdıçlar, "**Güvey Baklavası**"nı aldıktan sonra evi terk ederler. Ertesi sabah erkenden damadı uyandıran davulcular armağanlarını alırlar ve böylece de düğün sona ermiş olur.

YEREL SÖZCÜKLER

Mısmıl: Temiz
Bıldır: Geçen yıl
Fasle: Fasulye
Ürya: Rüya
Tav: Dağ

BİLMECELER

Yaz ile güz arasında
İki kulak ot biter,
Ölüye farz,
Diriye sünnet
(PAMUK)

Ak öküz yatar kalkmaz
Sarı öküz dikilir kalkmaz
(YOL-KAMYON)

ATASÖZLERİ

"Yazın gölge hoş, kışın anbar boş."

"Deveye bir göbek at demişler, yedi dükkân birden yakmış."

"Zengin alma buyuramazsın, fakir alma doyuramazsın."

"Baykuşun kısmeti ayağına gelir."

MANİ

Deniz dibi engindir
Dalyancılar zengindir
Anne beni evlendir
Bu kız benim değimdir

Sarı saman ak saman,
Sarılalım bir zaman,
Sormak ayıp olmasın
Düğünümüz ne zaman.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Boğaza ismini veren ve Türk kahramanlığını dünyaya bir kere daha kabul ettiren ilimiz.
Eşsiz doğa ve tarihî değerleriyle birlikte kilometrelerce uzanan kumsalların zeytinlik ve ormanlarla bütünleştiği canlı bir turizm merkezidir.

Türk Ticaret Bankası 1972 yılından beri Çanakkalelilere hizmet sunmaktadır.

ÇANAKKALE İL MERKEZ ŞUBESİ
Çanakkale

ÇANAKKALE İL ŞUBELERİ
Biga, Çan, Ezine, Gelibolu

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Temiz konaklama yerleri, kampingler turistin hizmetindedir

İklimi ve doğa güzellikleri turizme çok elverişlidir

KENT, Ege Denizi'ni, Marmara Denizi'ne bağlayan Çanakkale Boğazı'nın iki yakasına yayılır. İklim ve doğa güzellikleri açısından turizme elverişli kıyılara sahiptir.

Çanakkale'de geniş bir turizm potansiyeli vardır. Gerek doğa, gerekse tarihi zenginlikler kentte turizm sektörü için önemli bir ortam oluşturur.

Ayvacık ilçesindeki Behramkale yakınlarında bulunan antik çağlardan kalma Assos yıkıntıları ve Çan'a 50 kilometre uzaklıktaki Aleksandria Troas yıkıntıları kentin diğer arkeolojik zenginlikleri arasında yer alır.

Çanakkale'nin Marmara ve Ege kıyılarında kurulan tatil siteleri ile dinlenme komplarının sayısı son yıllarda sürekli artmaktadır.

Konaklama tesislerinin en çok olduğu yer Çanakkale'nin içi ile Eceabat ilçesidir. Morto Koyu, Arıburun ve Odunluk İskelesi kentin belirli kamp yerleridir. İntepe ve Güzelyalı'da kampingler bulunmaktadır.

BOZCAADA

Şarap ve üzümleri ile Bozcaada'nın ismi, Homeros'un İlyada'sında geçer. Fazla lüks aramayanlar için Bozcaada yaz aylarında dinlenmek için ideal bir yerdir. Adada içilen en yeni şarap 10 yıllıktır. Kral Thenis'in Aşil tarafından mızrak ile öldürüldüğü yerleri, tarihî kaleleri ve mezarlıkları gezmez, tabiî plajlarında dinlenmek için yaz aylarında turistler adayı doldururlar...

İMROZ

Adada yedi köy bulunmaktadır. Her köyde yılın belirli günlerinde törenler yapılır. Halk bu tören günlerine panayır adını verir. Panayırlar ağustos ayı içinde yapılır. Halk, hayvancılık, tarım ve süngercilikle geçinir.

KALELER

Sehrin içinde ve çevresinde Fatih Sultan Mehmet III. Selim ve II. Mahmut tarafından yaptırılmış kaleler, Türk sanat gücünün yaptığı ölmez eserler olarak görünmektedir.

Kale-i Sultaniye (Çimenlik Kalesi) şehir içinde, Kilitbahir Kalesi ise boğazın karşısında, yani Rumeli yakasında bulunmaktadır. Yine Çanakkale'ye beş ilâ 30 kilometre uzaklıkları olan Nara, Kumkale, Çamburnu ve Lapseki'deki Türk anıtları Bolayır'da Orhan Gazi, Süleyman Paşa ve Namık Kemal'in türbeleri görülmeye değer.

ANITLAR

Birinci Dünya Savaşı'nda şehit düşen kahraman Mehmetçiklerin, Çanakkale Şehitler Abidesi, Gelibolu yarımadasının güney ucundaki Hisarlık Burnu üzerinde bulunmaktadır. Eceabat ilçesine 25 kilometre uzaklığı olan abideye devamlı minibüs ve otobüs seferleri yapılmaktadır. Yine aynı çevrede İngiliz ve Fransızlara ait anıtlar da bulunmaktadır.

TRUVA

Kente uzaklığı 34 kilometredir. Efsanesiyle 19. Yüzyılın sonlarına kadar insanoğlunun dilinden düşmeyen Truva, Schlieman ve Blege'nin yapmış olduğu jeolojik kazılar neticesinde çeşitli medeniyetler yaşamış bir şehir olarak meydana çıkarılmıştır. Tahta at hikayesi Truva'nın hayatına ayrı bir renk katar ve Truva'nın bir sembolü haline gelmiştir.

ÇANAKKALE MÜZESİ

Bu müzede Çanakkale kazılarından çıkan Hellenistik ve Roma Çağlarına ait taş, pişmiş toprak, eşya ve madenî eserler sergilenir.

NEANDREA

Edremit Körfezi'ne inen yol üzerindedir. Burada M.Ö. 6 ve 7. yüzyıla ait bir tapınağın ilgi çekici kalıntıları görülebilir.

İntepe Çamlığı- İzmir yolu üzerinde çok güzel bir dinlenme yeridir. Otel, motel ve pansiyon bulunur.

KESTANBOLU KAPLICASI

Ezine'ye bağlı Kestanbolu köyündedir. Ezine'den bol araç bulunabilir. Bir lokantası ve gazinosu vardır. Banyo, tedavisi, romatizma, nefrit, kadın hastalıkları ve kırıklar için ideal bir kaplıcadır.

ÇAN KAPLICASI

Çan ilçesindedir. Gidiş gelişi kolay olan kaplıcada turistik bir otel vardır. İlçenin otelleri ve lokantalarından da yararlanılabilir. Banyo tedavisi, romatizma, nefralji ve kadın hastalıklarına, içme tedavisi, karaciğer, bağırsak, safra kesesi ve idrar yolu hastalıklarına iyi gelir.

KÜLCÜLER KAPLICASI

Bayramiç ilçesinin Evciler bucağındadır. Az sayıda konaklama tesisi bulunur. Lokanta ve gazinosu da vardır. Banyo tedavisi, romatizma, solunum ve kadın hastalıklarına iyi gelir.

Tarihî Asos kalıntıları ile bu yörenin limanı olan Behramkale, Çanakkale'ye gelen turistlerin ilgisini çeken yerler arasındadır.

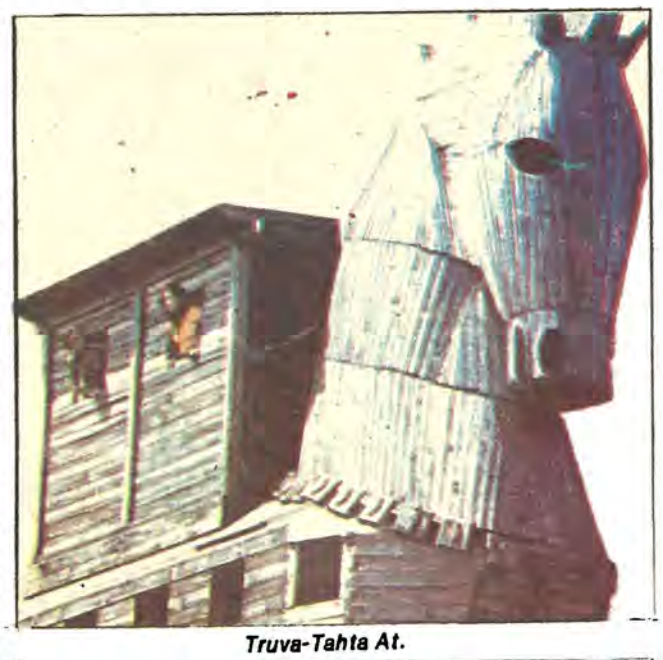

Truva-Tahta At.

Çanakkale Şehitleri Anıtı.

iklimi

Çanakkale'nin ikliminde bazı farklılaşmalar görülür. Deniz yüzeyinden yükseklik ve uzaklık bunun başlıca iki nedenidir. Yüksek kesimlerde yağışların, iç kesimlerde ise karın fazla oluşu ısı farkının artmasına yol açar.

Kent ikliminin genel karakteri Akdeniz Bölgesi'nin özelliğini taşır. Çanakkale'nin kuzeyinde kış aylarında ortalama sıcaklık çok düşer. Kuzey rüzgârlarına karşı kentte doğal bir engelin olmaması yılın büyük bölümünün rüzgârlı geçmesine neden olur.

Yapılan gözlemlere göre, ortalama ay olarak en soğuk ay ocak, en sıcak ay ise temmuzdur.

En çok, aralık, ocak ve kasım ayları yağışlı geçer. Ağustos, temmuz ve eylül aylarında yağış çok azdır. Kar yağışı aralık ile mart ayları arasında görülür.

Nasıl Gidilir

Çanakkale ulaşım açısından Marmara Bölgesi'nin önemli bir merkezidir. Bunda en önemli etken kentin coğrafi konumudur.

Demiryolu şebekesinin bulunmaması, havaalanı olmasına rağmen kullanılmaması ulaşımın ağırlığını kara ve denize yüklemiştir. Deniz ulaşımının da yeterli düzeyde olmadığı gözönünde bulundurulursa karayolu ulaşımının büyük önem taşıdığı ortaya çıkar.

Çanakkale karayolu ile birçok il merkezine bağlıdır. Karayolu, İzmir, Balıkesir, Bursa ve İstanbul'a, ayrıca Trakya üzerinden İstanbul ile Edirne'ye bağlıdır. Başta İstanbul, Ankara ve Izmir olmak üzere birçok büyük kentten Çanakkale'ye düzenli otobüs seferleri vardır.

Çanakkale ile Eceabat arasında araba vapuru çalışır. İki yaka arasındaki bağlantı ve bu vapurlarla sağlanır. Ayrıca iki yaka arasında yolcu ulaşımını sağlayan motorlar çalışmaktadır.

Haftada iki gün İstanbul'dan Karabiga'ya vapur seferi vardır. Çarşamba ve cumartesi günleri saat 09.30'da İstanbul'dan hareket, eden vapurlar Karabiga'dan döner.

Nerelerde kalınır

OTELLER:

TRUVA OTELİ:
Kayserili Ahmetpaşa Cad. Tlf.: 1024-1556. Banyolu 66 oda, kalorifer, asansör, lokanta.

OTEL BAKIR
Yalı Cad., 2 Tlf: 2908. Banyolu 35 oda, kalorifer, asansör.

KONAK OTEL
Fetvahane Sok. 12- Tlf: 2250-1578. Duşlu 30 oda, kalorifer.

MOCAMP TRUVA.
Güzelyalı Tlf: 18-25. (Yazın açıktır).

MOTEL MOLA
Güzelyalı Tlf: 22 (Yazın açıktır).

MOTEL İDATUR
Küçükkuyu- Tlf: 56. Duşlu 78 oda, lokanta, plaj, yüzme havuzu.

TUSAN MOTEL
İntepe Tlf: 1. Duşlu - banyolu 64 oda, kalorifer, lokanta, plaj.

MOTEL ABİDE
Seddülbahir koyu Tlf: Eceabat 9. (Yazın açıktır).

DARDANEL OTELİ
Kilitbayır koyu. Tlf: Eceabat 01.

GELİBOLU

ERSÖZ OTELİ
Belediye Cad.

RIHTIM OTELİ
Liman Meydanı

ATLANTİK OTELİ
Belediye Cad.

ÇAN

İLİCA OTELİ

CEYHAN OTELİ

YANIK MOTELİ

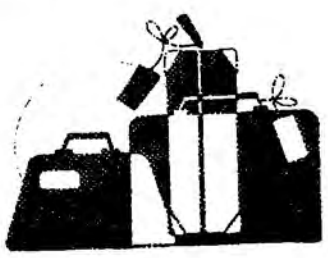

Seramik sanayi çok gelişmiştir...

Ayçiçeği üretiminde ikinci ilimizdir...

ÇANAKKALE, ülke sanayiinin en hızlı geliştiği Marmara bölgesinde yer almasına karşın son 12 yıl öncesine kadar bu alanda bir aşama gösteremedi. Sanayi yatırımları daha çok komşu iller olan Bursa ve Balıkesir'e kaydı. Çanakkale'nin "Kalkınmada öncelikli iller" arasına alınması kentteki sanayi yatırımlarının gelişmesine olanak sağladı. 1973 yılına rastlayan bu dönemden sonra Çanakkale'de yatırımlar hızla artmaya başladı. Gıda, içki, taş ve toprağa dayalı sanayi dallarında faaliyet gösteren firmalar birbirini izledi. Kentte gıda sanayi birinci, taş ve toprağa dayalı sanayi kuruluşları ikinci sırayı aldı. Gıda ve içki sanayiinde yer alan başlıca sektörler işlenmiş ve kurutulmuş sebze, balık konservesi, un, süt ürünleri, şarap ve zeytinyağı üretir. Balıkçılık, konserve çalışmalarının gelişmesinde önemli nedendir. Lapseki, Gökçeada ve Biga'da nüfusun çoğunluğu balıkçılıkla geçimini sağlar.

Kentte içki sanayi önemli bir yer tutar. Şarap ve kanyak üretilir. Tekel Şarap ve Konyak Fabrikası dışında diğer kuruluşlar özel sektörlündür.

Çanakkale'deki önemli sanayi kuruluşlarından biri de çimento fabrikasıdır. Fabrika, Ezine'nin Mahmudiye köyündedir. Tesisin ikinci birimi fabrikaya dokuz kilometre uzaklıktadır. Burada paketleme ve depolama üniteleri bulunmaktadır. Burada ayrıca büyük tonajı gemilerin yanaşabileceği bir de iskelesi vardır.

Kentteki bir başka sanayi kuruluşu da Petkim Plastik İşleme Fabrikası'dır. Üretilen başlıca plastik ürünler şunlardır:

Kâğıt üzerine plastik kaplama, polietilen torba, film, hortum, sera için film ve branda.

Seramik sanayi Çanakkale'de gelişmiştir. Bu alanda en büyük kuruluşlar Çanakkale Seramik ve Kalebodur'dur.Çanakkale Seramik Fabrikası'nın üretimi dışsatıma yöneliktir. Seramik sektöründeki diğer kuruluş ile Kalebodur Seramik Fabrikasıdır. Tesis yer karosu ve cephe kaplamaları üretmektedir.

Deri konfeksiyonculuğu ve yeni bir gelişme sürecinde bulunan el dokuma halıcılığı önemli sanayi dalları arasındadır.

Un ve un mamülleri gelişen sanayi arasındadır.

İl merkezi, ilçe ve köylerde un fabrikaları ile değirmenler faaliyet göstermektedir.

Çanakkale'de zengin maden yatakları vardır. Kentteki önemli maden yatakları arasında kurşun, çinko, antimuan, molipten, arsenik, altın, pirit, bakır, linyit ve demir bulunmaktadır.

Çanakkale, ülkemizin zengin tarım bölgesinden birisidir. Tarımsal çalışmalar ekonominin ağırlığını oluşturur. Köylerin büyük bölümünün gelir kaynağı tarım ürünleridir. Kentin en önemli ürünleri buğday, ayçiçeği, bakla, domates ve elmadır. Ayçiçeği tarımının Trakya'dan sonra en çok geliştiği il Çanakkale'dir. Bakla üretimi ülke üretiminin üçte biri oranındadır. Bursa ve Balıkesir ile beraber Çanakkale baklagil ekiminde önde gelir. Kentin Ege kıyılarında zeytin üretimi önem taşır.

Kentteki bitkisel üretimini en önemli özelliği çeşitlilik göstermesidir. Tarımsal ürünlerin pazarlanması ticaretin dayanağıdır. Tarıma elverişli alanlar il topraklarının hemen hemen tümünü oluşturur. Geçen yılın verilerine göre toplam alanın yaklaşık yüzde 54'ünü ormanlar, yüzde dokuzunu çayır ve meralar, yüzde 34'ü ise nadasa bırakılmış topraklar ve bitkisel üretim yapılan alanlardır. Toplam ekili alan içinde geniş yeri tahıl alır. En çok buğday, arpa, yulaf ve çavdar ekilir. Buğday ekimi geniş bir alana yayılmasına rağmen ülke düzeyinde üretim yüksek değildir.

Baklagil ekimi Çanakkale'de ayrı bir önem taşır. İlde en çok yetiştirilen baklagiller bezelye, börülce, fasulye ve bakladır. Başlıca baklagil ekim alanları Biga, Bayramiç, Çan, Merkez ilçe, Ezine ve Eceabat'tır.

Çanakkale'de sanayi bitkilerinin üretimi de gelişmiştir. Bunlar ayçiçeği, susam ve tütündür. Özellikle susam ekimi geniş bir alanda yapılır.

Bağcılık yüzyıllar öncesine dayanır. Çanakkale bölgesi üzüm üretimine çok elverişli toprak ve iklim koşullarına sahiptir. Üretilen üzümün bir bölümü şarap ve kanyak yapımında kullanılır.

Tekel Konyak Fabrikası, Çanakkale'nin en büyük tesislerindendir.

Sağlık Hizmetleri

Eldeki veriler Çanakkale'de sağlık çalışmalarının ülke geneline göre olumlu bir grafik çizdiğini ortaya çıkarmaktadır.

Çanakkale'de çevre sağlığı çalışmalarını Sağlık Müdürlüğü ile Belediye Tabibliği yürütür. Koruyucu sağlık hizmetleri İl Sağlık Müdürlüğü tarafından yapılır.

Kentte ana çocuk sağlığı merkezi vardır. Aşı çalışmaları düzenli olarak sürdürülmektedir. Bunu dışındaki koruyucu sağlık hizmetlerinin yeterli düzeye çıkarılması yolunda çalışmalar yapılmaktadır.

Sağlık kurumlarının ilçelere dağılışı dengelidir. Merkez ilçede ikisi hastane, ikisi sağlık merkezi olmak üzere dokuz sağlık kuruluşu vardır. Biga'daki 110 yataklı hastane yörenin ihtiyacını belirli ölçüde de olsa karşılar. 11 ilçede Hükümet Tabibliği ile birer sağlık merkezi veya Verem Savaş Dispanseri bulunmaktadır.

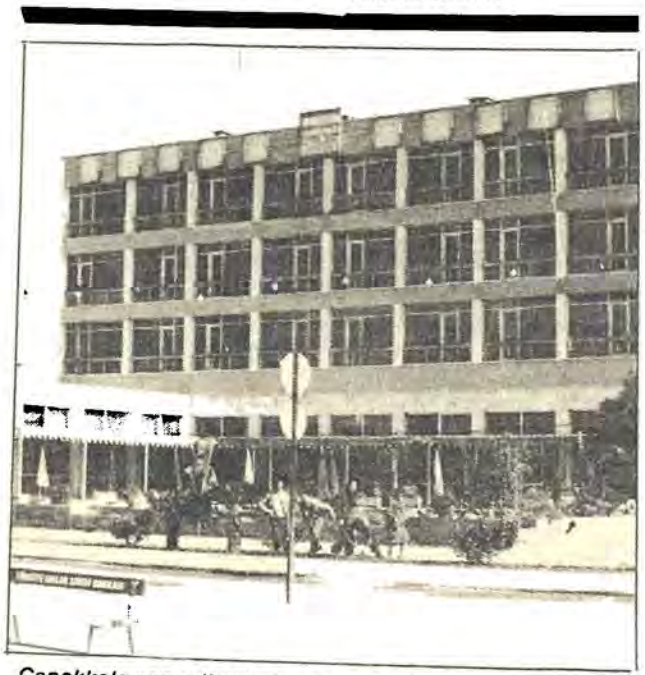

Çanakkale son yıllarda turizm dalında gelişme gösteren kentlerimiz arasında yer almaktadır. Çanakkale'ye gelen turist sayısında her yıl artış gözlenmektedir. Fotoğrafta Çanakkale'deki turistik tesislerden biri olan Truva Oteli görülüyor.

Çanakkale'de balıkçılık oldukça gelişmiştir. Balık konserveciliği de yapılır...

Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı:

Niyazi Önen

ADI büyük kendi küçük bir vilâyettir Çanakkale. Bu küçüklüğü şimdiye kadar çeşitli sebeplerle ihmal edilmesinden meydana gelen şu andaki ekonomik yapısından kaynaklanmaktadır.

Askeri bakımdan stratejik bir yerde olması, İstanbul - İzmir - Bursa gibi büyük il merkezlerine yakınlığı Çanakkale'ye şimdiye kadar gerekli önemin verilmemesine sebep olmuştur.

Çanakkale'mizin adı ise Türkiye sınırları dışına taşmış bir büyüklüktedir. Bunun iki önemli sebebi vardır. Birisi antik çağdaki yeri, diğeri de yakın harp tarihindeki önemi.

Statik durumuyla şu anda satır arasında kalan Çanakkale'mizin aslında bir başka büyüklüğü daha vardır. Bu büyüklük antik ve yakın çağdaki tarihi dışında mütlaiş bir ekonomik potansiyeli olmasından kaynaklanmaktadır.

Kanımca Çanakkale'nin doğal kaynakları ve ekonomik potansiyeli Türkiye ölçüsünde diğer illerden daha büyük önem arzeder. Kanıma göre, Çanakkale dopdolu fakat ateşlenmemiş, ateşlenememiş bir barut fıçısıdır.

— Konaklama turizmindeki önemli yeri Avrupa - Asya bağlantısından gelmektedir. Avrupa'ya açılan sınır kapılarını tüm Anadolu'ya bağlayan E-5'in dışındaki diğer önemli yol E-24 Çanakkale'den geçmekte ve her yıl 300 bin adet araç boğaz geçişi yapmaktadır.

— Marmara - Ege arasında protein dolu milyonlarca ton su ürünü, en dar yeri 1453 m. enindeki boğazımızdan sessizce her yıl Marmara - Ege arasından geçmektedir.

— Ormanlar önemli bir alan tutmakta ve büyük üretgen potansiyeli bulunmaktadır.

— Tarım yapılabilecek arazilerimiz son derece mümbittir.

— İklim geniş çapta meyvacılık - sebzecilik için çok müsaittir.

— Çok çeşitli ve başta kömür olmak üzere geniş maden rezervlerimiz vardır.

— Seracılık için, aranan iklim koşulları sıcak sular, termal tesisler kurulabilecek önemli yerlerimiz bulunmaktadır.

— Sağlıklı bir sanayileşme için gerekli her şey ve doğal zenginliklerimiz mevcuttur.

Yol, liman, demiryolu organize sanayi ve sektörel olarak devlet tarafından teşvik görmeye büyük bir ihtiyaç bulunmaktadır.

Sosyal yapı olarak da kısaca aşağıdaki görüşlerimi belirtmek isterim. Rahat insanların ve emeklilerin şehridir Çanakkale. Uzun yıllar ticaret gayrımüslümlerin elinde kalmış ve yurttaşlar da ticarette stokladıkları parayı Çanakkale'de sanayiye yatırmayıp büyük şehirlere göç etmişlerdir.

Bu bakımdan ticaret ve sanayi faaliyetler yeni yeni gelişmektedir.

Çanakkaleliler mesleklerine daha dört elle sarılırlarsa ekonomik olarak güçlenen Çanakkale'mizde daha da sağlıklı bir sosyal yapı oluşacaktır.

Sahil şehri olmasına rağmen, bir sahil şehrinin özellikleri tam olarak Çanakkale'de yoktur.

Yılın iki ayında fırtına şeklinde altı ay devamlı poyraz esen rüzgârına karşı, bizler Çanakkale'de yaşamaktan son derece mutluyuz ve yüreklerimiz Çanakkale'mize bir şeyler verebilmek için çarpıyor.

EMİN APAYDIN İşadamı

Çanakkale, Türk'ün büyüklüğünün dünyaya isbat edildiği bir beldemizdir. Tarihte yeri çok büyüktür. Çanakkaleli bunun gururu ve bilinci içindedir.

Coğrafi durumu itibarı ile, gerek sanayi, gerek turistik, gerekse tarımsal açıdan gelişmeye çok müsaittir. Limanı ve İstanbul-İzmir yolu bağlantıları dolayısı ile yetiştirilen her çeşit ürünün sevkiyatı çok kolaydır. Ayrıca balıkçılık daha geniş imkânlarla yapıldığı takdirde yararlı sonuçlar alınabilir. Gelişmiş görüntüsüne rağmen, Çanakkale hak ettiği noktalara henüz ulaşamamıştır.

Özellikle dışsatım kolaylıkları dikkate alınarak, Çanakkale'ye her türlü yatırım cesaretle yapılabilir. Bundan yalnız Çanakkaleli değil, yatırımı yapanlar da, ülke de kazanır... Çanakkale'nin kalkınması için uzanacak elleri, işadamı olarak tutmaya hazırız.

Çanakkale'de spor faaliyetleri 1908 yılında başladı...

ÇANAKKALE'de sporun tarihi oldukça eskilere dayanır. Meşrutiyetin ilânını izleyen günlerde başlayan spor faaliyeti kısa zamanda olumlu ve ciddî bir yola girmiş bunun sonucu olarak da spor faaliyeti mahalle takımlarından kulüplere geçiş göstermiştir. 1908'den Cumhuriyetin ilânına kadar geçen dönemde Çanakkale'de spor faaliyetinin Halkspor, Çelikspor ve Bozkurt kulüpleri tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Türk Ocağı'na bağlı spor, encümeninin de Çanakkale sporunun kökleşmesinde önemli rolü olmuştur.

1931 yılında Çanakkale'de Türkgücü adı altında bir spor kulübünün kurulması bölge sporuna yepyeni ve bambaşka bir hava ve heyecan getirmiştir. Hepsi ebediyete intikal etmiş bulunan Nurettin Turuğ, Niyazi Ergin, Ahmet Berk ve Şeref beyler tarafından kurulan Türkgücü Kulübü bu sırada Ezine'de faaliyete geçmiş bulunan Spor ve Avcılar Birliği, Gelibolu'da kurulan İdmanyurdu ve Biga'da kurulmuş bulunan İdmanyurdu kulüpleriyle işbirliği yaparak Çanakkale'de Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na bağlı mıntıka teşkilâtını faaliyete geçirmişlerdir. Çanakkale'de spor hayatı böylece sağlam esaslara bağlanırken ilin çeşitli köşelerinde yeni yeni spor kulüpleri de kurulmuştur. Ayvacık Gençlerbirliği, Lapseki Gençlirbirliği, Bayramiç Gençlerbirliği, Eceabat Ecespor ve Çanakkale Millî Güç kulüplerinin ortaya çıkmalarıyla Çanakkale'de spor faaliyeti daha ciddî ve daha olumlu bir yola girmiştir.

1932 - 1933 sezonundan itibaren sekiz takım arasında futbol lig maçlarının başlaması ve Çimenlik sahasında yapılan lig maçlarının büyük ilgi ve heyecan uyandırması Çanakkale'deki spor faaliyetini daha da teşvik etmiştir. Türkgücü futbol takımı Çanakkale lig şampiyonluğunu kazandığı gibi Türkiye Şampiyonası'nda da Çanakkale futbolunu temsil etmek şerefine erişmiştir. Türkgücü bundan sonraki yıllarda da Çanakkale şampiyonluklarını elinden bırakmamış ve Türkiye şampiyonalarında Çanakkale'yi temsile devam etmiştir.

Çanakkale ilimizde spor faaliyeti başta futbol olmak üzere atletizm, voleybol ve hentbol dallarında büyük gelişme göstermiştir. 1938 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün kurulmasından sonra Çanakkale sporunda daha geniş imkânlar içinde yeni hamlelere tanık olunmuştur. Uzun yıllar Çanakkale sporunun simgesi haline gelmiş bulunan Türkgücü kulübü bu yeni düzeni içinde yerini Çanakkale Gençlik Kulübü'ne bırakırken başka yeni yeni kulüpler de birbirini izlemiştir. 1938-1946 yılları arasındaki dönemde Çanakkale'de kurulan kulüpler şunlar olmuştur:

Çanakkalespor (5.2.1946), Çanakkale Gençlik Kulübü (25.3.1946), Ayvacık Gençlik Kulübü (27.3.1946), Eceabat Gençlik Kulübü (27.3.1946), Bayramiç Gençlik Kulübü (9.4.1946), Ezine Gençlik Kulübü (25.4.1946), Yenice Gençlik Kulübü (5.5.1946), Çan Gençlik Kulübü (13.5.1946), Lâpseki Gençlik Kulübü (7.6.1946), Bozcaada Gençlik Kulübü (27.10.1946).

Bu kulüplerin başlattığı çeşitli spor dallarındaki olumlu sportif faaliyete daha sonraları şu kulüplerin katıldıkları görülmüştür:

Kilitbahir Gençlik Kulübü (18.1.1951), Deniz Ordugücü (10.10.1952), Geyikli Gençlik Kulübü (2.12.1952), Geliboluspor Gençlik Kulübü (30.7.1954), Yeniçiftlik Gençlik Kulübü (10.11.1955), Dimetoka Gençlik Kulübü (30.12.1955), Bigaspor Gençlik Kulübü (10.2.1956), Gelibolu Deniz İhtisas Kulübü (7.5.1956), Umurbey Gençlik Kulübü (15.7.1958), Çanakkale Havagücü (13.3.1959), Gençlik Kulübü (22.10.1968), Bayırköy Gençlik Kulübü (30.9.1970).

İlin tek profesyonel kulübü Çanakkalespor'dur. 1966 yılında kurulan Çanakkalespor 1981-82 sezonunda İkinci Türkiye Ligi'ne çıkmıştır. Çanakkalespor'un amatör ve genç takımları da bulunmaktadır. Futbolun dışında atıcılık, bisiklet, yüzme, voleybol, basketbol ve atletizm dalında faaliyet gösterilir. Renkleri Kırmızı - Beyazdır. Kilitbahirgençlik bölgenin en faal kulübüdür. Güreş ve karate dışında tüm faaliyetlere katılmaktadır. Kilitbahir gençlik atıcılık, yüzme ve masatenisi branşlarında Türkiye çapında isim yapmıştır. Altı Türkiye rekoru sahibi olan atıcı Cengiz Berberoğlu; bu kulüpte yetişmiştir. 401 sporcu lisansı ile Çanakkale'nin en başta gelen amatör kulübüdür. Renkleri Mavi - Beyazdır. Bigaspor: 1956 yılında kurulan Bigaspor futbolda başarılı olmuş ve sekiz kez Çanakkale şampiyonluğunu kazanmıştır. Renkleri Siyah - Beyazdır. Çanakkale'nin yeni kulübü olan Hastanebayırı Gençlik salon sporlarında ilin en başarılı ekibidir. Jandarmagücü: Futbol, basketbol, atletizm, voleybol ve güreş dallarında bölge içinde ve Türkiye liglerinde mücadele etmektedir.

Cengiz Berberoğlu, Kilitbayır Gençlik Kulübü'nün atıcısı olan bu sporcu yedi kez millî olmuştur. 29 kez atıcılık dalında Türkiye şampiyonalarında birincilik kazanmıştır. Bu sporcunun hava tüfeği ve İngiliz maçında altı Türkiye rekoru bulunmaktadır. Berberoğlu bir Balkan ikinciliği, bir de Balkan üçüncülüğüne sahiptir.

Tarık Kutver, Genç Millî Takımlarda görev almış futbolcudur. Turgut Çamel, millî atlet Türkiye birinciliklerini elde etmiştir.

Çanakkalespor

Çanakkale Bölgesi'nde sekiz kez şampiyonluklar kazanmış Bigaspor görülüyor.

İlin en başarılı sporcularından birisi de Kilitbahir Gençlik atıcısı Cengiz Berberoğlu... Bu sporcu, atıcılık dalında çeşitli rekorlar kırmıştır...

Çanakkale'nin yetiştirdiği ünlü isimlerden birisi de Tarık Kutver. Bu eski millî futbolcu, şu anda Çanakkale Gençlik takımının antrenörlüğünü yapıyor.

ÖNENTAŞ A.Ş.

- Otomotiv bayilikleri - Yedek parça ve servis işletmeciliği
- Otosan mamulleri - Ford kamyon, Dizel minibüs, pikap, Anadol pikap otomobil
- Tofaş mamulleri - Murat otomobilleri
- Fiat traktörleri - 480 - 480 Süper 8 - 640 tipi
- B.M.C mamulleri - Kamyon, Minibüs, Kamyonet, Traktör ve Motor
- Fiat mamulleri komple çekici ve Trailler, 50 N.C Kamyon ve Otobüs
- Peugeot minibüs
- Magirüs minibüs ve otobüsleri
- Skoda kamyonet
- Java - Mobilette - Puch
- Lassa lastikleri
- Opar yedek parça bayliliği - Mutlu aküleri
- SOĞUK DEPO VE PAKETLEME ENTEGRE TESİSLERİ
- Meyve, sebze değerlendirme ve ihracat

TEL: 1807 — 3366 — 3367 — 3368
TELEX: Onpa 5815 — 58193 IR.

BEDEN TERBİYESİ TEŞKİLATI

Beden Terbiyesi Bölge Müdürü: Gürer Korkman.
Adresi: Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü Çanakkale.
Telefon numarası: 1557, 2073
Memur sayısı: 28
Lisanslı sporcu sayısı: 3973 erkek, 173 bayan.
Okullarda spor faaliyeti: 22 ilkokul, 13 ortaokul, 12 lise, iki yüksek okulda spor faaliyeti var.

Tesisler: Çanakkale 18 Mart Stadı 15.000 kişilik, Çanakkale 18 Mart Spor Salonu 750 kişilik. atış poligonu, futbol sahası açık, voleybol, hentbol, basketbol açık sahaları, Biga Spor Salonu 250 kişilik, İntepe Spor Salonu 250 kişilik, Biga İlyas Bayram Stadı 250 kişilik tribün, Çanakkale Cimnastik Salonu inşa halinde, 18 Mart Stadı ikinci futbol sahası inşa halinde, İnebolu sahası inşa halinde, Çan sahası inşa halinde.

Bölgede faaliyet gösteren spor dalları: Atıcılık, atletizm, basketbol, bisiklet, boks, güreş, karate, masa tenisi, voleybol, yüzme, dağcılık, eskrim, halter, hentbol, cimnastik, karate, okçuluk, taekwon'do